

Суперечності, детермінуючи внутрішньоособистісний конфлікт, виступають однією з передумов виникнення конфліктних форм поведінки. Обґрунтування об'єктивно-суб'єктивного характеру причин конфліктних форм поведінки є досить продуктивним у процесі визначення способів їхнього попередження, вироблення оптимальної стратегії поведінки в типових конфліктах. До об'єктивних причин можна віднести переважно ті обставини соціальної взаємодії студентів і викладачів, що призвели до зіткнення думок, інтересів, а інколи і установок. Об'єктивні причини призводять до створення передконфліктної обставини – об'єктивного компонента передконфліктної ситуації. Також конфліктність студентів залежить від рівня агресивності студента як особистості, тобто характерологічного показника.

Стратегія побудови продуктивного співробітництва викладача зі студентами повинна будуватись на спостереженні та дослідженні особистісних якостей та особливостей студентів, після чого повинна обиратись правильна стратегія конструктивного вирішення конфліктів, серед яких можуть бути такі, як ухилення, повертання студенту його емоцій, формулювання заздалегідь визначених правил побудови навчального процесу, які будуть обговорюватись зі студентами при їхній згоді.

Таким чином, можна зробити висновок, що конфліктні форми поведінки є результатом багатьох факторів, які позитивно і негативно впливають як на розвиток особистості студента, так і на його навчання та повсякденне життя. Тому своєчасна діагностика та корекція конфліктних форм поведінки студентів є запорукою здорових відносин викладачів і студентів як на рівні навчального процесу, так і на міжособистісному рівні.

Н. В. Алексєнко

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

В умовах трансформаційних змін у вищій школі, а також з огляду на те, що більшість законодавчих документів, національних програм щодо вищої освіти наголошує на недопущенні зниження якості освіти, моральному старінні методів і методик навчання, ретельного вивчення та науково-практичного обґрунтування потребують питання досвіду впровадження інноваційних технологій і специфіки їх використання в освітній діяльності закладу вищої освіти.

Сутність впровадження інноваційних процесів у технології і методи вищої освіти стали об'єктом вивчення як зарубіжних, так і українських учених. Аналіз вітчизняної наукової літератури показав, що в центрі уваги переважної більшості публікацій знаходиться аналіз інноваційних технологій і методів навчання. Зокрема А. Алексюк, Р. Гуревич,

А. Павленко і С. Стешенко, М. Кадемія, І. Богданова та ін. досліджують питання впровадження інноваційних технологій у навчальний процес та освіти в цілому. Багато авторів зазначає, що основні інноваційні напрями в навчанні у вищій школі пов'язані з необхідністю вдосконалення традиційного педагогічного процесу, трансформації існуючого традиційного освітнього процесу, тобто радикальних перетворень і комплексних видозмін.

Інноваційні технології в системі вищої освіти пов'язані з активним процесом створення та/або поширення нових методів і засобів для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонічному поєднанні класичних традиційних методик і застосуванням нестандартних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу.

Отже, інноваційні технології у вищій школі характеризуються цілеспрямованим процесом змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання, способів і стилю діяльності, адаптації освітнього процесу до сучасних вимог часу і соціальних запитів ринку праці. Передусім це полягає в сучасному моделюванні, організації нестандартних лекційних, практичних, семінарських занять; індивідуалізації засобів навчання; використанні кабінетного, групового і додаткового навчання; факультативному, за вибором студентів, поглибленні знань; проблемно-орієнтованому навчанні; науково-експериментальному навчанні при вивченні нового матеріалу; розробленні нової системи контролю оцінювання знань; застосуванні комп'ютерних, мультимедійних технологій і навчально-методичної продукції нового покоління.

Нині відомі такі інноваційні технології навчання, які найчастіше використовуються в організації освітнього процесу у вищій школі: 1) структурно-логічні технології: поетапна організація системи навчання, на основі відбору змісту, форм, методів і засобів навчання на кожному етапі процесу з урахуванням поетапної діагностики результатів; 2) інтеграційні технології: дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і вмінь, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів (у т. ч. електронних); 3) професійно-ділові ігрові технології: ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, комп'ютерні програми тощо; 4) тренінгові технології: психологічні тренінги інтелектуального розвитку, спілкування, вирішення управлінських завдань; 5) інформаційно-комп'ютерні технології, що реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина-машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо); 6) діалогові технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

У цих технологіях особистість, тобто здобувач вищої освіти, – головний суб'єкт, а не засіб досягнення поставленої мети, тому вони

мають стати основою для ефективної дидактично-методичної, психологічної, комунікативної взаємодії студента і викладача в процесі становлення майбутнього фахівця.

*В. С. Микольченко, О. Д. Почужевський,
Ю. Л. Почужевська (Криворізький
національний університет)*

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ В УМОВАХ БАГАТОРІВНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

Самостійна робота студентів (СРС) – це обов'язкова складова частина навчального процесу, яка здійснюється в різних формах освітньої діяльності, де можна придбати практичний досвід, додаткові знання та навички. На відміну від аудиторних занять, які досить жорстко регламентовані, СРС дає відносну свободу у виборі способів реалізації цієї діяльності з урахуванням встановлених обмежень. Як зазначено в роботі Б. Г. Новокреїщина, самостійне придбання знань та умінь у будь-якому конкретному випадку формує головні професійні якості, необхідні для адаптації до трудових умов і колективу, кар'єрного росту і високого професіоналізму випускників закладів вищої освіти. У даному сенсі СРС є одним з показників ефективності освіти, а самостійність студентів у цьому випадку виступає як ведуча якість особистості, що формує готовність і здатність до майбутньої професійної діяльності.

Філософсько-педагогічне поняття «діяльність» означає творче перетворення людьми навколишньої дійсності. Первинна форма такої переробки – це праця, у зв'язку з усіма видами матеріальної та духовної діяльності несуть у собі головну рису – творчу трансформацію дійсності, а у підсумку самої людини. При розгляді СРС у межах компетентнісного підходу вона повинна інтерпретуватися як цілеспрямована, ініціативна, активна, відносно вільна діяльність студента, яка здійснюється на основі опосередкованої взаємодії з викладачем за наявності таких умов:

- забезпечення мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до самостійної роботи шляхом розвитку їхньої внутрішньої, зовнішньої і процесуальної мотивації;

- проектування навчальних курсів як систем професійно орієнтованих завдань, вирішення яких дозволяє здійснити плавний перехід від навчальної діяльності студента до професійної діяльності майбутнього спеціаліста;

- методичне оснащення самоорганізації навчальної діяльності студентів з використанням можливостей інформаційних технологій;

- забезпечення контролю за СРС на основі моніторингу процесу професійного становлення особистості майбутнього спеціаліста.